

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-362/16-E

Název právnické osoby vykonávající činnost školy	Základní škola Dolní Dobrouč, okres Ústí nad Orlicí
Sídlo	561 02 Dolní Dobrouč 423
E-mail právnické osoby	reditel@zsdobrouc.cz
IČ	75016214
Identifikátor	600104770
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Zdeňka Krejčová
Zřizovatel	obec Dolní Dobrouč
Místo inspekční činnosti	561 02 Dolní Dobrouč 423 561 02 Dolní Dobrouč 183
Termín inspekční činnosti	12. 4. 2016 – 15. 4. 2016

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Předmětem inspekční činnosti vykonané podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, bylo zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, včetně hodnocení naplňování školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a posouzení souladu školního vzdělávacího programu pro zájmové vzdělávání s právními předpisy.

Charakteristika

Ve školním roce 2015/2016 se v době inspekční činnosti vzdělávalo v Základní škole Dolní Dobrouč, okres Ústí nad Orlicí (dále škola) celkem 188 žáků v 10 třídách. Naplněnost školy klesá (během minulé inspekční činnosti v roce 2012 bylo vzděláváno 212 žáků), kapacita (400 žáků) je aktuálně využita ze 47 %. Kromě tří dojíždějících žáků jsou všichni s trvalým pobytem v obci. K 30. 9. 2015 škola vykazovala celkem 9 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, aktuálně jejich počet vzrostl na 12. Některým žákům byl vypracován individuální vzdělávací plán. Jeden žák školy se vzdělává v zahraniční škole. Výuka je vedena podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání *Škola pro veselé a pracovitě žáky* (dále ŠVP ZV).

Zájmové vzdělávání ve školní družině (dále ŠD) je organizováno ve třech odděleních, činnost probíhá podle Školního vzdělávacího programu pro školní družinu *Domeček poznání a zábavy* (dále ŠVP ŠD). Kapacita je se 75 zapsanými žáky z 1. – 4. ročníku využita z 83 %. Ranní provoz je zahajován v 6:15 h, odpolední je ukončen v 16:15 h. Výše úplaty činí 100 Kč měsíčně.

Vzdělávání většiny žáků 1. stupně a činnost ŠD probíhá v rekonstruované školní budově (Dolní Dobrouč 183) od hlavní budovy oddělené pouze místní komunikací.

Kromě základní školy a školní družiny je součástí subjektu také školní jídelna poskytující stravování žákům, zaměstnancům i cizím strážníkům.

Hodnocení podmínek vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacím programům

Ředitelka školy působí ve vedoucí funkci 13 let, ustanovila svoji zástupkyni. S koncepčními záměry rozvoje školy není výrazněji pracováno, posledním strategickým dokumentem je obecněji nastíněná koncepce z roku 2012. Činnost školy je stanovena v ročním plánu a rozpracována do dílčích týdenních plánů. Ředitelka v malé míře a v některých oblastech i nedostatečně uplatňuje delegování některých pravomocí a povinností na ostatní pracovníky včetně těch, kteří vykonávají specializované činnosti (výchovný poradce, metodik prevence, koordinátor ICT). Vedení školy monitoruje kvalitu vzdělávacího procesu, kontrolní mechanismy však postrádají efektivní systematickosti. Sledování účinnosti přijímaných opatření, pokud jsou stanovena, je méně zřejmé nebo zcela chybí. Organizační záležitosti jsou aktuálně řešeny, konají se pracovní porady, přenos informací je vzhledem k velikosti školy prováděn i ústní formou. Povinná dokumentace je vedena, má různou administrativní úroveň. Některé dokumenty prošly během inspekční činnosti procesem formálních úprav (např. ŠVP ŠD, vnitřní řád ŠD), preventivní program byl aktualizován. Ředitelka školy neprokázala seznámení zaměstnanců školy s platnými řády všech tří součástí školy. Vyhodnocení činnosti školy se dílčím způsobem odráží ve výročních zprávách.

Celkem ve škole působí 16 učitelů (z toho 7 na částečný úvazek), tři vychovatelky ŠD (2,4 úvazku) a asistentka pedagoga na poloviční úvazek, všichni s požadovanou odbornou kvalifikací. Věkový průměr pedagogického sboru se blíží 50 letům, průběžně probíhá jeho obměna. Oborová odbornost (aprobovanost) dosahuje 75 %. Začínajícím učitelům napomáhají uvádějící kolegové. Spolupráce vyučujících probíhá na neformální úrovni, metodické orgány jsou ustaveny, konzultovaná problematika však spíše směřuje do oblasti organizačních záležitostí, méně k odborným potřebám vzdělávacího procesu, např. péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP), procesu hodnocení a sebehodnocení žáků. Aktivita učitelů v oblasti dalšího vzdělávání je různé intenzity,

většina se v loňském školním roce zúčastnila alespoň jedné individuální vzdělávací akce. Přenos získaných poznatků ze vzdělávání funguje spíše nahodilým způsobem.

Vzdělávací proces probíhá ve dvou budovách. Výuce tělesné výchovy slouží vlastní tělocvična a rovněž je využívána víceúčelová sportovní hala. Praktické činnosti jsou realizovány zejména ve školní dílně, cvičné kuchyni, pěstitelské práce probíhají na přilehlém školním pozemku a v přírodní zahradě (arboretum).

V posledních letech bylo úsilí cíleně zaměřeno na rozsáhlou a nákladnou rekonstrukci budovy prvního stupně, která probíhala s výraznou podporou zřizovatele. Ve školním roce 2013/2014 byla uskutečněna generální rekonstrukce školní budovy č. 183. Škola zvládla náročné období výuky v náhradních prostorách. Z mimořádného finančního příspěvku zřizovatele (400 000 Kč) byly opravené prostory školy nově vybaveny. K výuce slouží čtyři kmenové třídy a třída pro skupinové vzdělávání. Prostory pro zájmové vzdělávání zcela vyhovují daným požadavkům. Prostředí budovy je upravené, esteticky na vyšší, podnětné. V budově s adresou Dolní Dobrouč 423 jsou umístěny kmenové třídy druhého stupně a dvě třídy prvního stupně. K dispozici jsou dvě počítačové učebny, interaktivní tabule, dataprojektory, tablety, notebooky pro učitele apod. Školní knihovna obsahuje zejména starší tituly, není využívána k literární výchově. Prostředí a zařízení budovy odráží dlouholetý provoz, vyžadující inovaci.

Prevenici rizikového chování a výchovné poradenství zajišťuje pátým rokem vyučující bez odborné kvalifikace pro výkon těchto funkcí. Souběh obou oblastí vyžaduje vysokou erudovanost a ucelený systém, což nebylo zjevné. Převažovalo formální pojetí, záznamy dokládající důležitá jednání nebyly průběžně vedeny. Pozitivním rysem jsou pořádané preventivní aktivity a projekty (*Bolest jménem šikana, Moderní je nekouřit, Boli, neboli* a další). Prevence rizikového chování je realizovaná i ve spolupráci s odborníky (např. školská poradenská zařízení, integrovaný záchranný sbor, Policie ČR, Hasiči). Z konzultace problematiky výchovného poradenství a prevence rizikového chování vyplynula potřeba stanovit konkrétní pracovní náplně ze strany vedení školy, vymezit povinnosti a kompetence, zvýšit právní vědomí v daných oblastech.

S pravidly bezpečnosti a ochrany zdraví jsou žáci průběžně seznamováni. Významným rizikem v době inspekční činnosti byl volný přístup do školní budovy. V době podávání obědů cizím strážníkům a vydávání obědů do jídelnosičů (10:30 – 11:45 h) byla školní budova, ve které je umístěna školní jídelna, volně přístupná. Zpravidla ani po této době již nebyly dveře do budovy uzamčeny. Nebyl ustanoven dozorující pracovník, který by v případě potřeby zamezil vstupu nežádoucí osoby do školní budovy.

Škola hospodáří s finančními prostředky zřizovatele a MŠMT, dalším příjmem školy je úplata za pobyt žáků ve školní družině a stravné. Byly realizované rozvojové programy *Zvýšení odměňování pracovníků regionálního školství v roce 2015* a *Zvýšení platů pracovníků regionálního školství*, dále projekt Evropských sociálních fondů *Rozvoj počítačové gramotnosti na českých školách (tablety do škol)*.

Stravování žáků je zabezpečeno ve školní jídelně. Stravovací služby jsou poskytovány v rozsahu zápisu do školského rejstříku. Podmínky pro poskytování školního stravování byly upraveny ve vnitřním řádu školní jídelny.

Kromě aktivní součinnosti se zřizovatelem rozvíjí škola spolupráci i s mnoha dalšími partnery. Intenzivní kontakt je navázán s místní mateřskou školou a dále s některými základními školami v blízkém i vzdálenějším okolí. K obohacení výuky přispívá spolupráce s místními organizacemi.

Podmínky vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacím programům mají úroveň vyžadující zlepšení.

Hodnocení průběhu vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacím programům

Aktualizace ŠVP ZV byla uskutečněna k 1. 9. 2013 v souladu s platným Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Žákům 7. ročníku byl zaveden do učebního plánu další cizí jazyk – ruský jazyk. Program deklaruje zaměření nejen na všestrannou přípravu žáků k dalšímu studiu, ale rovněž cílené vzdělávání a rozvoj např. v oblastech environmentální výchovy, technických dovedností a dopravní výchovy. Pozornost byla věnována rozvoji čtenářské, matematické a finanční gramotnosti.

Vzdělávací proces provázela zpravidla klidná pracovní atmosféra, obvyklý byl partnerský přístup vyučujících k žákům a důvěra žáků k učitelům.

Úvodní část vyučovacích hodin na prvním stupni byla věnována seznámení žáků s tématem a cílem dané hodiny. Cíle byly zaměřeny na upevnění dosavadních vědomostí a dovedností a rovněž osvojení nového učiva. Věcně i terminologicky byla výuka vedena správně, převažovala frontální forma a samostatná práce žáků. Kooperativní výuka byla zaznamenána, ale v menší míře. Učebnice, pracovní listy, včetně výkladu učitelek, byly v každé vyučovací hodině obvyklým informačním zdrojem. Během výkladu byli žáci motivováni názornými pomůckami jen částečně nebo vůbec. Nezbytná názornost ve spojení se slyšeným slovem tak chyběla. Učivo nebylo prezentováno nebo procvičováno prostřednictvím výukových materiálů pro interaktivní tabule. Práce s digitálními technologiemi tak nebyla přirozenou součástí výuky. Často byla doba zvolených aktivit příliš dlouhá, proto žáci dohodnutá pravidla chování přestávali dodržovat. Aktivizující vliv na žáky měla dílčí pochvala.

Ze strany učitelů nebyly vedeny účinné kroky k vyššímu podílu individualizace, diferenciaci, sebereflexi i sebehodnocení žáků. Žáci zpravidla neměli dostatečný prostor pro vyjádření vlastního názoru, k argumentaci a ke společnému vyvození učiva.

Pro kvalitativní posun ve všech sledovaných hodinách je žádoucí začleňování většího prostoru pro kultivaci žakovského projevu, pro rozvoj komunikativních kompetencí a prožívání. V závěru hodin dostávali žáci málo příležitostí k rekapitulaci probíraného učiva, celkovému zhodnocení dosaženého cíle hodiny, jejich pokroku i potřeb dalšího rozvoje. Rezervy byly také v zařazování kooperace, ve volbě organizace, forem a metod zohledňujících více rozdíly ve znalostech a pracovním tempu jednotlivých žáků (diferencované činnosti).

Výukové cíle na druhém stupni byly stanoveny v souladu se ŠVP ZV. Vyučovací hodiny byly zaměřené z velké části na osvojení nových vědomostí, postoje slozce nebyl věnován dostatečný prostor. Hospitované hodiny byly vedeny zpravidla frontálním způsobem doplněným samostatnou prací, v malé míře se objevila práce ve skupinách či dvojicích. Vzdělávací proces probíhal metodou vysvětlování, doplněn byl řízeným rozhovorem a výjimečně i činnostním učením. Další aktivizační metody (podpora objevování, tvořivosti, iniciativy) byly využity okrajově. Občas způsob výuky žáky nemotivoval k aktivnímu zapojení, což vedlo k pasivnímu vnímání vyučovací hodiny.

Učební pomůcky byly účelně využity, ale v malé míře, využití digitálních technologií nebylo zaznamenáno vůbec. K sebehodnocení a vzájemnému hodnocení nebyli žáci vedeni. Celkové shrnutí učiva a zhodnocení dosažení cíle bylo většinou nedostačující nebo zcela chybělo. Negativně působilo nedodržení konce některých vyučovacích hodin, chyběl prostor pro psychohygienu. Podpora žáků se SVP byla minimální, prakticky se tito žáci podřizovali působení pedagoga na celý žakovský kolektiv. Chyběl diferencovaný přístup i aktivity, které by směřovaly ke kompenzaci poruchy. Přítomnost asistentky pedagoga a její individuální práce se žákem měla příznivý vliv na vzdělávací proces.

Činnost ŠD vychází ze ŠVP ŠD. Vychovatelky dobře vedou řízené, pravidelné i spontánní aktivity účastníků. Pobyt ve třídě je vhodně střídán s pohybovými aktivitami na školní zahradě. Organizace přechodu žáků z prostor ŠD do školní jídelny byla organizována účinně a bez časových prodlev. Žáci prokazovali dobré stravovací návyky a dodržovali kázeň.

Průběh vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacím programům má úroveň vyžadující zlepšení.

Hodnocení výsledků vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacím programům

Ředitelka školy při přijímání žáků k povinnému vzdělávání respektuje právní předpisy. Pro předškolní děti jsou pořádány akce (např. *Předávání štafety*), při kterých dochází k jejich adaptaci na školní prostředí a motivačně se připravují k zápisu do 1. ročníku.

Učitelé získávají zpětnou vazbu o úrovni znalostí a dovedností obvyklými metodami (zkoušení, testy, písemné práce). Využívána jsou i komerčně nabízená externí testování.

Se žáky a pedagogy několika základních škol regionu dochází ke spolupráci a setkávání především při různých vědomostních či sportovních soutěžích a kulturních akcích. Pro žáky 5. a 9. ročníků těchto škol jsou každoročně spolupracujícími pedagogy vypracovány testové materiály z matematiky, českého jazyka a anglického jazyka. Z vyhodnocení testů je zřejmá zpravidla velmi dobrá úroveň žáků základní školy v Dolní Dobrouči.

Škola spolupracuje se sdružením rodičů a přátel školy. Dokladem součinnosti jsou i společně pořádané aktivity, např. dětský den, sběr starého papíru, výpomoc při organizaci plesu či volejbalový turnaj a další. K rozvoji klíčových kompetencí žáků přispívají také zájmové kroužky.

Ve školním roce 2014/2015 ve druhém pololetí prospělo s vyznamenáním 48 % žáků, neprospívajících bylo 6,5 % (12 žáků), na konci daného školního roku 3,8 % (7 žáků). Opatření při zhoršení prospěchu nebo při kolísavých výkonech žáků nejsou konkrétně nastavena, odvíjí se zpravidla od nabídky jednotlivých pedagogů. Jde o individuální přístup v hodinách (opětovné vysvětlení), jiní vyučující nabízejí cílené individuální doučování, další především jednají se zákonnými zástupci a žádají nápravu stavu intenzivnější domácí přípravou.

Péče o žáky se SVP postrádá systém, ve vzdělávání žáků s vývojovými poruchami učení byly zjištěny rezervy, případná poskytovaná reedukační péče nebyla vedením školy doložena. Administrace podkladových dokumentů žáků se SVP je prováděna, ve zpracování a hodnocení individuálních vzdělávacích plánů byla konstatována převaha formálních náležitostí. Přínosem pro vzdělávací proces imobilního žáka byla kvalitní a vstřícná spolupráce asistentky pedagoga, jak se žákem se SVP, tak s vyučujícími.

Výsledky vzdělávání ve vztahu ke vzdělávacím programům mají očekávanou úroveň.

Závěry

Zásadní klady

- *rekonstrukce školní budovy (první stupeň, ŠD), podnětné a estetické prostředí*

Zásadní nedostatky

- *nenaplnění zákonné povinnosti seznámit zaměstnance školy s vydanými řády (školní řád, vnitřní řád školní družiny, vnitřní řád školní jídelny)*
- *nezajištění bezpečnosti žáků (volně přístupná školní budova)*

Slabé stránky

- *řídící a kontrolní mechanismy vedení školy*
- *souběh zabezpečení výchovného poradenství a prevence rizikového chování pedagogem bez odborné kvalifikace daných specializací, absence systémové činnosti*
- *nízká úroveň péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, převaha formálního pojetí individuálních vzdělávacích plánů*
- *absence práce s digitálními technologiemi ve výuce*
- *nedostatečná diferenciací úkolů pro žáky podle jejich možností a předpokladů, převaha frontální výuky, málo využívané příležitosti k sebehodnocení a vzájemnému hodnocení žáků, vyjádření vlastního názoru, argumentace a zdůvodňování*

Nedostatky, které byly odstraněny v průběhu inspekční činnosti

- *formální úprava dokumentů (ŠVP ŠD, vnitřní řád ŠD, preventivní program)*

Návrhy na zlepšení stavu

- *zaměřit se v dalším vzdělávání pedagogů na práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, na využití sebehodnocení a vzájemného hodnocení žáků*
- *pro zkvalitnění vzdělávacího procesu využívat více aktivizující metody práce, diferenciací výuky*
- *zvýšit účinnost řídicího a kontrolního systému*
- *zvýšit efektivnost práce vedení školy větším delegováním pravomocí a dalším vzděláváním v oblasti školských právních předpisů*

Hodnocení vývoje

- *pokles počtu žáků*
- *zhoršení úrovně řídicí a kontrolní činnosti*
- *zkvalitnění materiálních podmínek (rekonstrukce školní budovy č. 183)*

Seznam dokladů a ostatních materiálů, o které se inspekční zjištění opírá

1. Zřizovací listina ze dne 27. 10. 2009 s účinností od 1. 11. 2009
2. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení ze dne 12. 4. 2016
3. Rozhodnutí ve věci návrhu na zápis změny v údajích vedených v rejstříku škol a školských zařízení, čj. 19 156/2010-21, ze dne 11. 8. 2010
4. Jmenování na pracovní místo ředitelky, čj. 872/2012/SK, ze dne 26. 6. 2012
5. Zápisy z pedagogických rad s posledním záznamem ze dne 21. 1. 2016
6. Školní matrika
7. Dokumentace žáků se SVP
8. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání Základní školy Dolní Dobrouč, okres Ústí nad Orlicí *Škola pro veselé a pracovitě žáky*, platný od 1. 9. 2013
9. Školní vzdělávací program pro školní družinu *Domeček poznání a zábavy*, platný od 1. 9. 2012
10. Školní řád s platností od 1. 9. 2014
11. Vnitřní řád školní družiny s platností od 1. 9. 2014
12. Vnitřní řád školní jídelny ze dne 1. 11. 2013
13. Třídní knihy základní školy, školní roky 2014/2015 a 2015/2016
14. Přehledy výchovně vzdělávací práce, školní roky 2014/2015 a 2015/2016
15. Zápisní listky ŠD, přehledy docházky žáků do ŠD, školní rok 2015/2016
16. Spisy o přijetí dítěte k základnímu vzdělávání, o odkladu, pro školní rok 2016/2017
17. Plán DVPP pro školní roky 2014/2015, 2015/2016
18. Minimální preventivní program, školní rok 2015/2016
19. Kniha úrazů vedená od 2. 5. 2011
20. Žakovské knížky, školní rok 2015/2016 (výběr)

Poučení

Podle § 174 odst. 10 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Rožkova 2432, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejímu obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Eva Škodová, školní inspektorka

Mgr. Eva Škodová v. r.

Mgr. Bc. Jaroslava Zemánková, školní inspektorka

Mgr. Bc. Jar. Zemánková v. r.

Bc. Daniela Růžová, kontrolní pracovnice

Bc. Daniela Růžová v. r.

PaedDr. Jiří Knoll, odborník na vzdělávání žáků
se speciálními vzdělávacími potřebami

PaedDr. Jiří Knoll v. r.

V Pardubicích 14. 5. 2016

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Zdeňka Krejčová, ředitelka školy

Mgr. Zdeňka Krejčová v. r.

V Dolní Dobrouči 16. 5. 2016